

**Diagnoza implementacji kompetencji kluczowych
w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych
i regionalnych oświaty
oraz rynku pracy**

**Zespół Szkół Ekonomicznych im. Józefa Gniazdowskiego
w Ostrowie Wielkopolskim**

Opracowanie:
Beata Matuszczak,
Dorota Jamińska

Ostrów Wielkopolski 2010

Copyright © by Dolnośląska Szkoła Wyższa
Wrocław 2010

SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo – zachodniej” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

LIDER PROJEKTU

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7-9

tel./fax +48 817491777

email: Sekretariat@wsei.lublin.pl

PARTNER PROJEKTU

Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu

53-609 Wrocław, ul. Wagonowa 9

tel./fax +48 713561538

email: skk@dswe.pl

Spis treści

1. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY	5
2. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE	20
2.1. Efekty kształcenia	20
3. RYNEK PRACY	36
4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	
4.1. Prognozy demograficzne	40
4.2. Współpraca szkoły z zakładami pracy	41
4.3. Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy	42
5. WNIOSKI I REKOMENDACJE	42

Celem przeprowadzonej diagnozy była ocena działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań oświaty i rynku pracy w aspekcie lokalnym i regionalnym. Badaniami zostali objęci uczniowie klas II i III technikum, nauczyciele, kadra kierownicza i lokalne zakłady pracy.

Wybór metod i narzędzi badawczych uzależniony był od badanego obszaru diagnozy. W diagnozie wykorzystano: arkusze analizy SWOT, raporty Powiatowego Urzędu Pracy, analizę istniejącej sytuacji szkoły, analizę uwarunkowań środowiskowych szkoły oraz wywiady.

1. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Józefa Gniazdowskiego w Ostrowie Wielkopolskim zlokalizowany jest w centrum miasta liczącego ponad 80 tysięcy mieszkańców. Ostrów Wielkopolski leży w południowej części Wielkopolski.

W skład Zespołu Szkół Ekonomicznych w Ostrowie Wlkp. wchodzi szkoły:

- Technikum nr 5, przygotowujące do zawodów: technik ekonomista, technik logistyk, technik handlowiec,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 5, przygotowująca młodzież do zawodu sprzedawcy,
- Szkoła Policealna dla Dorosłych, kształcąca w zawodach: technik rachunkowości, administracji i logistyk,
- Technikum Uzupełniające dla Dorosłych, kształcące w zawodzie technik handlowiec.

Łącznie w powyższych szkołach uczy się obecnie 537 uczniów w 20 oddziałach.

Szkoła	Zawód	Klasa 1.	Klasa 2.	Klasa 3.	Klasa 4.	Razem
Technikum	technik ekonomista	54	59	85	99	297
Technikum	technik logistyk	22	26	31	-	79
Szkoła zawodowa	sprzedawca	34	29	-	-	63
Szkoła policealna	technik rachunkowości	29	-	-	-	29
Szkoła policealna	technik logistyk	-	12	-	-	12
Technikum uzupełniające	technik handlowiec	57	-	-	-	57

Szkoła zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę nauczycielską, która nieustannie dostosowuje swoje kwalifikacje do potrzeb szkoły i zmieniającego się rynku pracy. W skład kadry pedagogicznej wchodzi: dyrektor, wicedyrektor, kierownik szkolenia praktycznego, pedagog, bibliotekarz, 35 nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin i 13 nauczycieli zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin. Z tej grupy 22 nauczycieli posiada najwyższy stopień awansu zawodowego, 13 stopień nauczyciela mianowanego, 9 stopień nauczyciela kontraktowego i 4 stopień nauczyciela stażysty.

Stopień awansu zawodowego	Liczba nauczycieli
Nauczyciel dyplomowany	22
Nauczyciel mianowany	13
Nauczyciel kontraktowy	9
Nauczyciel stażysta	4
Razem	48

Grupa nauczycieli przedmiotów zawodowych, licząca 18 osób, ma uprawnienia do nauczania przedsiębiorczości. Nauczyciele języka obcego to 7 osób. Matematyki naucza 5 nauczycieli, technologii informacyjnej również 5.

Nauczyciele nieustannie poszerzają swoje kwalifikacje w zakresie korzystania z technologii informacyjnej.

Kwalifikacje	Liczba nauczycieli
Studia podyplomowe – współczesne systemy informatyczne	1
Studia podyplomowe – informatyka i technologia informacyjna	3
Studia podyplomowe – elementy informatyki dla nauczycieli	1
Kurs – Intel nauczanie ku przyszłości	48
Szkolenia w zakresie obsługi programu komputerowego InsERT	2
Szkolenie w zakresie technologii informacyjnych i edukacji multimedialnej w praktyce szkolnej	3
Studia wyższe – cybernetyka ekonomiczna i informatyka	1

90% kadry pedagogicznej ma uprawnienia egzaminatora do przeprowadzenia egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Szkoła dysponuje trzema pracownikami informatycznymi, wyposażonymi w 48 stanowisk komputerowych, oraz centrum multimedialnym w bibliotece szkolnej. W pracowniach tych prowadzone są również zajęcia z przedmiotów ekonomicznych i logistycznych.

Szkoła także dysponuje klasopracowniami przystosowanymi do nauczania przedmiotów zawodowych, wyposażonymi między innymi w kasy fiskalne, meble i urządzenia służące do obsługi klienta w firmach handlowych i biurach. W budynku szkolnym znajdują się również pracownie służące do nauczania przedmiotów ogólnokształcących, w tym multimedialne pracownie językowe.

ZSE ma też bogato wyposażoną salę gimnastyczną i siłownię.

Uczniowie technikum odbywają praktyki zawodowe w różnych podmiotach gospodarczych i finansowych raz w ciągu całego cyklu kształcenia w wymiarze czterech lub sześciu tygodni.

Młodzież ze szkoły zawodowej odbywa zajęcia praktyczne w jednostkach handlowych w wymiarze 12 godzin tygodniowo w I klasie i 16 godzin tygodniowo w II klasie.

Typ szkoły	Szkoła zawodowa	Technikum	Technikum uzupełniające	Szkoła policealna
Liczba uczniów realizujących zajęcia praktyczne	29	-	-	-
Liczba uczniów odbywających praktyki zawodowe	-	116	32	10

Z analizy danych osobowych uczniów wynika, że ponad 50% młodzieży dojeżdża do szkoły z terenów wiejskich. W tej grupie 67 uczniów objętych jest pomocą materialną w formie stypendiów. W szkołach młodzieżowych 35 uczniów otrzymało opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, a 7 uczniów orzeczenie o niepełnosprawności.

Młodzież naszej szkoły może rozwijać swoje zainteresowania na zajęciach pozalekcyjnych w ramach kółek przedmiotowych. Może również realizować się poprzez udział w różnorodnych konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych.

Nasza szkoła otrzymała certyfikaty i tytuły: „Szkoła z klasą” i „Szkoła bez przemocy”. Ma też przyznane sprawności „Cogito” (umiejętność myślenia) i „Ago” (umiejętność działania), zdobyte w ramach akcji „Lego Cogito Ago” w programie „Szkoła ucząca się”.

Do głównych problemów edukacyjnych zgłaszanych przez nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych można zaliczyć:

- braki edukacyjne młodzieży z gimnazjum w zakresie opanowania matematyki i języków obcych,
- prowadzenie zajęć wyrównawczych dla młodzieży mającej problemy z opanowaniem materiału i mającej zaległości z gimnazjum,
- niska frekwencja na zajęciach dodatkowych, pozalekcyjnych ze względu na utrudnienia związane z dojazdem młodzieży do szkoły w godzinach popołudniowych,
- obniżająca się frekwencja na lekcjach, powodująca zaległości w opanowaniu materiału.

Uczniowie szkoły w roku szkolnym 2009/2010 brali udział w różnorodnych konkursach i olimpiadach :

- 1) Ogólnopolska Akcja „Gorączka Złota 2009” w kategorii szkół ponadgimnazjalnych – etap ogólnopolski,
- 2) XX Ogólnopolska Olimpiada Teologii Katolickiej – etap ogólnopolski,
- 3) Olimpiada Logistyczna – etap ogólnopolski,
- 4) Konkurs z zakresu rachunkowości – etap ogólnopolski,
- 5) Ogólnopolski Konkurs Matematyczny „EUKLIDES” – etap ogólnopolski,
- 6) Finał wojewódzkiej Licealiady w lekkiej atletyce w Poznaniu w skoku w dal – etap wojewódzki,
- 7) Finał w wojewódzkiej Licealiadzie w biegu na orientację w Poznaniu – etap wojewódzki,
- 8) Ogólnopolska Olimpiada Teologii Katolickiej na etapie diecezjalnym w diecezji kaliskiej – etap wojewódzki,
- 9) Finał wojewódzkiej Licealiady w lekkiej atletyce w Poznaniu w rzucie dyskiem – etap wojewódzki,
- 10) Finał w wojewódzkiej Licealiadzie w lekkiej atletyce w Poznaniu w biegu na 3000 m – etap wojewódzki,
- 11) Olimpiada Wiedzy o Unii Europejskiej – etap wojewódzki,
- 12) V Edycja Olimpiady Przedsiębiorczości – etap okręgowy,
- 13) Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej – etap okręgowy,
- 14) Finał rejonu Ostrzeszów w indywidualnych mistrzostwach w lekkiej atletyce w rzucie dyskiem – etap regionalny,
- 15) Finał rejonu Ostrzeszów w indywidualnych mistrzostwach w lekkiej atletyce w biegu na 3000 m – etap regionalny,
- 16) Indywidualne mistrzostwa w lekkiej atletyce szkół ponadgimnazjalnych.

Uczniowie Zespołu Szkół Ekonomicznych w roku szkolnym 2009/2010 uczestniczyli w następujących projektach edukacyjnych:

1) Projekt „Wspólna waluta – wspólny cel”

Celem projektu było podniesienie kompetencji zawodowych w zakresie badań marketingowych i analizy statystycznej oraz poszerzenie umiejętności posługiwania się techniką komputerową, a także umiejętności praktycznych przeprowadzania badań statystycznych. Uczniowie uczestniczący w projekcie podnieśli swoje kompetencje zawodowo-językowe. Celem było też budowanie stałego partnerstwa między ZSE w Ostrowie Wlkp. i Staatliches Berufsbildungszentrum Meiningen. Efektem projektu są analizy i raport, dotyczące zmian poziomu życia społeczeństwa niemieckiego po wprowadzeniu euro. Końcowe opracowania przedstawiono w formie prezentacji multimedialnej, słownika pojęć zawodowych i sztuki teatralnej w języku angielskim.

2) Projekt „Eurobiznes – klucz do sukcesu”

Głównym celem projektu jest wspieranie kształcenia i doskonalenia zawodowego uczniów w zdobywaniu i wykorzystaniu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji, które zwiększą szansę na zatrudnienie oraz ułatwią odnalezienie się na europejskim rynku pracy. Realizacja tych celów będzie możliwa poprzez uczestnictwo w stażu w ramach praktyk zawodowych. Staż będzie się odbywał w Centrum Kształcenia i Doradztwa w Berlinie. Uczestnictwo w projekcie pozwoli na rozwijanie kompetencji zawodowych i językowych. Złożono wniosek aplikacyjny do Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie – program Leonardo da Vinci” w Warszawie.

3) Projekt „Wielkopolska musi wiedzieć” we współpracy z Wyższą Szkołą Logistyki

W ramach tej współpracy uczestnicy zyskują większą wiedzę dotyczącą logistyki. Przeprowadzono ankiety wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych w technikum logistycznym w celu oceny kwalifikacji absolwentów oraz wprowadzono zmiany do podstaw programowych

4) Program „Bezpieczny Powiat” – nauka pływania

5) Kompleksowy Program Rozwoju Szkolnictwa Zawodowego na terenie powiatu ostrowskiego i powiatu kaliskiego

Celem programu jest podniesienie jakości kształcenia zawodowego poprzez rozszerzenie oferty edukacyjnej szkół zawodowych powiatu ostrowskiego i kaliskiego oraz rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz współpraca z wiodącymi przedsiębiorstwami regionu i wyższymi uczelniami zawodowymi. Projekt przewiduje szkolenie dla uczniów z zakresu przedsiębiorczości, wykłady pracowników naukowych uczelni wyższych, zajęcia informatyczne, zajęcia i warsztaty

zawodowe, zajęcia z języków obcych i matematyki, ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych.

6) Projekt „Inkubator przedsiębiorczości”

Założeniem projektu jest szerzenie idei kreatywnej przedsiębiorczości oraz wzbudzenie w polskiej młodzieży tolerancji na inne kultury i religie świata. Celem jest pomoc młodzieży w odkrywaniu własnego potencjału i wzbudzanie chęci realizacji siebie oraz przybliżenie w praktyczny i atrakcyjny sposób zagadnienia przedsiębiorczości.

7) Przedsięwzięcie „Żonkilowe Pole Nadziei”

W ramach programu „Szkoła Przyjazna Hospicjum” przy współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Chorych Hospicjum Św. Józefa powstało w naszej szkole „Żonkilowe Pole Nadziei”. Symbolizuje ono nadzieję, która osobom chorym jest niezbędna. Celem akcji „Żonkilowe Pole Nadziei” jest promowanie opieki hospicyjno-paliatywnej oraz solidaryzowanie się ludzi dobrej woli z osobami chorymi na chorobę nowotworową i organizowanie opieki nad chorymi.

8) PCK – „Gorączka złota”, Krew na Mikołaja

Pełnoletnia młodzież dobrowolnie oddaje krew, chcąc ratować życie innych.

9) Program „Śpiewająca Polska”

W ramach programu powstał chór szkolny, w którym młodzież rozwija swoje zainteresowania i zdolności.

Szkoła realizuje również różnorodne programy wychowawcze i profilaktyczne oraz organizuje pomoc socjalną udzielaną swoim wychowankom. W roku szkolnym 2009/2010 były to:

- 1) Udział młodzieży w projekcie „Gorączka Złota 2009”, organizowanym przez Polski Czerwony Krzyż, w kategorii szkół ponadgimnazjalnych,
- 2) Udział młodzieży w akcji „Sprzątanie Świata”,
- 3) Udział młodzieży w zbiorce artykułów szkolnych i podarowanie ich dzieciom i wychowawcom ze świetlicy przy konkatedrze prowadzonej przez Konferencję Stowarzyszenia św. Wincentego a Paulo,
- 4) Udział młodzieży w wystawie „Chińska Armia Terakotowa”. Nauczyciel historii i wiedzy o kulturze otrzymał wyróżnienie za zorganizowanie najliczniejszej grupy młodzieży, która mogła podziwiać zorganizowaną wystawę,
- 5) Przygotowanie jasełek i upominków świątecznych przez młodzież ZSE dla Schroniska dla Kobiet i Dzieci – Ofiar Przemocy,

- 6) Przygotowanie przez szkolne koło charytatywne „Pomóż mi” zbiórki lekarstw dla punktu bezpłatnego wydawania leków, działającego przy parafii konkatedralnej,
- 7) Aktywny udział młodzieży podczas akcji „Niech wszyscy mają święta”, organizowanej przez Telewizję Proart i Caritas Polska,
- 8) Udział młodzieży w zbiórce zabawek, zorganizowanej przez młodzież charytatywnego koła „Pomóż mi” dla dzieci z parafii konkatedralnej,
- 9) Przygotowanie 13 stycznia 2010 r. przez młodzież ZSE programu artystycznego dla mieszkańców domu pomocy,
- 10) Udział młodzieży ZSE w zbiórce środków finansowanych na rzecz ofiar trzęsienia ziemi na Haiti,
- 11) Udział w programie profilaktycznym „Narkotyki – ślepa uliczka”. Celem realizowanego programu jest zachęcanie młodzieży do wycofania się z zachowań ryzykownych, rozwijanie umiejętności psychologicznych pomagających w radzeniu sobie w różnych trudnych sytuacjach i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji oraz włączenie do działań profilaktycznych rodziców przez ich edukację i zachęcanie do „profilaktyki domowej”,
- 12) Pomoc socjalna. Uczniowie korzystają z pomocy w ramach Stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego oraz dożywiania w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Nauczyciele i uczniowie ZSE od wielu lat aktywnie współpracują ze środowiskiem lokalnym. W kręgu ich zainteresowań są między innymi:

- 1) Stowarzyszenie „Ostrowianie Dzieciom Specjalnej Troski”. Cel: pozyskiwanie środków finansowych na rzecz dzieci do lat 18,
- 2) Izba Turystyki Południowej Wielkopolski. Cel: promowanie turystyki w środowisku lokalnym,
- 3) Ostrowskie Towarzystwo Naukowe. Cel: poszerzanie wiedzy historycznej i filozoficznej na temat regionu,
- 4) Stowarzyszenie Św. Wincentego a Paulo i Akcja Katolicka Konkatedry. Cele: akcje charytatywne na rzecz rodzin najuboższych, zbiórki żywności w sklepach z okazji świąt, kwesty, festyny, zbiórka leków (współpraca z bezpłatnym punktem wydawania leków),
- 5) Schronisko dla Kobiet i Dzieci – Ofiar Przemocy. Cele: kontynuowanie tradycji polskiej (przedstawienia teatralne dla pensjonariuszy), praca wolontariuszy z dziećmi,
- 6) Dom Pomocy Społecznej. Cel: kontynuowanie tradycji polskiej, pomoc materialna,

- 7) Klub Pracy. Cele: wolontariat – szkolenie językowe w języku niemieckim, prowadzone przez nauczyciela, wizyty uczniów w klubie w celach informacyjnych,
- 8) Biblioteka Publiczna w Ostrowie Wlkp. Cel: przybliżenie twórczości Katarzyny Grocholi,
- 9) Towarzystwo Przyjaciół Chorych Hospicjum Św. Józefa w Ostrowie Wlkp. Cele: promowanie opieki nad ludźmi chorymi na nowotwory, akcje informacyjne, uczestnictwo w kampaniach: „Hospicjum to też życie” i „Szkoła przyjazna hospicjum”,
- 10) Polski Czerwony Krzyż. Akcje charytatywne: „Pomoc dla Haiti” oraz pomoc przedświąteczna „Gorączka złota”,
- 11) Firmy i przedsiębiorstwa w Ostrowie i powiecie ostrowskim.

W przeprowadzonej analizie SWOT w obszarze CHARAKTERYSTYKA UCZNIÓW badań dokonano na grupie uczniów.

Analiza SWOT
Charakterystyka uczniów
Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – nowe specjalizacje, nowe zawody, – powstawanie nowych firm na rynku pracy, – nowi inwestorzy, – chęć dalszej nauki przez uczniów, – kreatywność uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> – możliwość nowych miejsc pracy, – możliwość dalszego rozwoju swoich umiejętności, – współpraca z firmami w trakcie nauki zawodu, – znalezienie pracy w swoim zawodzie, zgodnie z kwalifikacjami, – samorealizacja zawodowa, – szybka kariera zawodowa.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – niska samoocena uczniów, – brak dążenia do celu, – wzrost bezrobocia, – kryzys gospodarczy, – likwidacja firm, – brak miejsc pracy zgodnie z kwalifikacjami, – brak wiedzy na temat pozyskania funduszy. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak miejsc pracy, – niskie poczucie wartości, – brak zatrudnienia, – nieznanie pracy zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, – brak pracy i konieczność przekwalifikowania się.

W opinii respondentów silnymi stronami szkoły są:

- nowe specjalizacje, nowe zawody,
- powstawanie nowych firm na rynku pracy,
- nowi inwestorzy,
- chęć dalszej nauki przez uczniów,
- kreatywność uczniów.

Do szans płynących z posiadania przez szkołę silnych stron można zaliczyć:

- możliwość nowych miejsc pracy,
- możliwość dalszego rozwoju swoich umiejętności,
- współpraca z firmami w trakcie nauki zawodu,
- znalezienie pracy w swoim zawodzie, zgodnie z kwalifikacjami,
- samorealizacja zawodowa,
- szybka kariera zawodowa.

Słabymi stronami szkoły w obszarze charakterystyka uczniów są:

- niska samoocena uczniów,
- brak dążenia do celu,
- wzrost bezrobocia,
- kryzys gospodarczy,
- likwidacja firm,
- brak miejsc pracy zgodnie z kwalifikacjami,
- nieznana wiedza na temat pozyskania funduszy.

Zagrożenia, które są wynikiem słabych stron szkoły:

- brak miejsc pracy,
- niskie poczucie wartości,
- brak zatrudnienia,
- nieznaalezienie pracy zgodnie ze swoimi kwalifikacjami,
- brak pracy i konieczność przekwalifikowania się.

Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych

Nauczyciele ZSE najczęściej zgłaszają następujące problemy w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych :

- braki edukacyjne młodzieży z gimnazjum w zakresie opanowania matematyki i języków obcych,
- prowadzenie zajęć wyrównawczych dla młodzieży mającej problemy z opanowaniem materiału i mającej zaległości z gimnazjum,
- niska frekwencja na zajęciach dodatkowych, pozalekcyjnych ze względu na utrudnienia związane z dojazdem młodzieży do szkoły w godzinach popołudniowych,
- obniżająca się frekwencja na lekcjach, powodująca zaległości w opanowaniu materiału,

- brak umiejętności pracy w zespole,
- brak umiejętności komunikowania się,
- brak umiejętności twórczego rozwiązywania problemów, szczególnie na zajęciach z matematyki i przedmiotów przyrodniczych.

Diagnoza w tym obszarze została przeprowadzona na podstawie: obserwacji, hospitacji lekcji i zajęć pozalekcyjnych, wywiadów z nauczycielami. Podstawowym narzędziem badawczym była analiza SWOT.

Wnioski z przeprowadzonej analizy są następujące:

W obszarze WSPÓLPRACA NAUCZYCIELI PRZEDMIOTÓW OGÓLNO-KSZTAŁCĄCYCH Z NAUCZYCIELAMI PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH badań dokonano wśród kadry pedagogicznej i kierownictwa placówki.

Analiza SWOT
Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących
z nauczycielami przedmiotów zawodowych
Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności
i postaw uczniów szkół zawodowych:

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – wspólne analizowanie podczas konferencji i rad pedagogicznych wyników egzaminów maturalnego i zawodowego oraz wyników nauczania, – współpraca nauczycieli przy realizacji projektów edukacyjnych, – współpraca nauczycieli języków obcych z ekonomistami w ramach przedmiotu „język zawodowy”, – wspólne przygotowanie młodzieży do konkursów, – udział nauczycieli w warsztatach i szkoleniach (dostosowanie teorii do praktyki), – wysokie kwalifikacje nauczycieli, – wymiana doświadczeń, – korelacja międzyprzedmiotowa: matematyka-przedmioty zawodowe, języki obce-przedmioty zawodowe, – stabilność kadry nauczycielskiej, sprzyjająca lepszemu poznaniu i wypracowaniu odpowiednich metod współpracy, – chęć współpracy nauczycieli, – zwracanie uwagi na poprawne posługiwanie się językiem ojczystym, – wspólne wypracowanie właściwych postaw społecznych, przedsiębiorczych, zwracanie uwagi na proces wychowania w ramach wszystkich przedmiotów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poszerzanie kompetencji nauczycieli (nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących poznają treści kształcenia przedmiotów zawodowych), – tworzenie wspólnych projektów łączących przedmioty zawodowe i ogólnokształcące, – wykorzystanie wiedzy ogólnej i zawodowej w kształtowaniu drogi zawodowej, – absolwenci szkoły potrafią określić swoje cele zawodowe, przystępują i zdają egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, – rozwijanie wśród uczniów kreatywności i umiejętności korzystania ze zdobytej wiedzy z zakresu różnych przedmiotów, – ugruntowanie pozytywnych nawyków językowych, kształtowanie jednostek pozytywnych moralnie i refleksyjnych, – rozwijanie twórczego myślenia, podejmowanie nowych wyzwań oraz wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktyce, – możliwość podjęcia współpracy w ramach 19. godziny, – wypracowanie coraz lepszych standardów dydaktycznych i wychowawczych, – dokonywanie zmian i ewaluacji w obowiązujących w szkole programach: wychowawczym, profilaktycznym, wewnątrzszkolnym systemie oceniania, – nawiązanie kontaktów z lokalnym biznesem i wymiana informacji, – wymiana pomysłów i doświadczeń, – większe szanse dla uczniów na rynku pracy, – większa mobilność uczniów, – zatrudnienie w zawodzie, – uzyskanie dyplomu technika i świadectwa maturalnego.

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - brak chęci współpracy, - ubogie wyposażenie pracowni do nauki zajęć praktycznych, - brak odpowiednich programów nauczania (braki w programach lub przeciążenia), - zbyt mało przedsięwzięć, działań, podczas których młodzież może wykorzystać wiedzę w praktyce, np. miniprzedsiębiorstwo, - wąski zakres kształcenia, brak odniesień ekonomicznych w przedmiotach ogólnokształcących, - niskie wykorzystanie wiedzy, - zróżnicowanie treści programowych między przedmiotami ogólnokształcącymi i zawodowymi, - podział na zespoły nauczycieli ogólnokształcących w zawodach, który utrudnia współpracę, - niewielki zakres współpracy, - zamknięcie niektórych nauczycieli na „swoją przedmiot”, brak dzielenia się wiedzą z innymi nauczycielami, brak otwartości, - niewielka korelacja między przedmiotami ogólnokształcącymi a zawodowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - problemy w zdawaniu egzaminu zawodowego, - nawiązywanie współpracy tylko dla idei, a nie dla dobra ucznia, - nawiązywanie współpracy bez zaangażowania, - problemy z podjęciem przez uczniów pozytywnych decyzji o przystąpieniu do egzaminu zawodowego, - niechęć do współpracy i podejmowania trudnych zadań, - brak kompetencji i umiejętności interpersonalnych nauczycieli, - niechęć do kreatywnego działania, - „poszufladkowana” wiedza ucznia, - zbyt duże koncentrowanie się nauczycieli na nauczaniem przez siebie przedmiocie, - wymuszanie konkurencji pomiędzy nauczycielami indywidualnie i grupowo, - poczucie niskiej wartości w przygotowaniu zawodowym, - niewielkie efekty podjętej współpracy, - małe nastawienie na kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów.

Silnymi stronami szkoły w ramach współpracy nauczycieli są:

- wspólne analizowanie podczas konferencji i rad pedagogicznych wyników egzaminów maturalnego i zawodowego oraz wyników nauczania,
- współpraca nauczycieli przy realizacji projektów edukacyjnych,
- współpraca nauczycieli języków obcych z ekonomistami w ramach przedmiotu „język zawodowy”,
- wspólne przygotowanie młodzieży do konkursów,
- udział nauczycieli w warsztatach i szkoleniach (dostosowanie teorii do praktyki),
- wysokie kwalifikacje nauczycieli,
- wymiana doświadczeń,
- korelacja międzyprzedmiotowa: matematyka-przedmioty zawodowe, języki obce- przedmioty zawodowe,
- stabilność kadry nauczycielskiej, sprzyjająca lepszemu poznaniu i wypracowaniu odpowiednich metod współpracy,
- chęć współpracy nauczycieli,
- zwracanie uwagi na poprawne posługiwanie się językiem ojczystym,
- wspólne wypracowanie właściwych postaw społecznych, przedsiębiorczych, zwracanie uwagi na proces wychowania w ramach wszystkich przedmiotów.

Szansami rozwoju dla szkoły, płynącymi z posiadania silnych stron, według ankietowanych są:

- poszerzenie kompetencji nauczycieli (nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących poznają treści kształcenia przedmiotów zawodowych),
- tworzenie wspólnych projektów łączących przedmioty zawodowe i ogólnokształcące,
- wykorzystanie wiedzy ogólnej i zawodowej w kształtowaniu drogi zawodowej,
- absolwenci szkoły potrafią określić swoje cele zawodowe, przystępują i zdają egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe,
- rozwijanie wśród uczniów kreatywności i umiejętności korzystania ze zdobytej wiedzy z zakresu różnych przedmiotów,
- ugruntowanie pozytywnych nawyków językowych, kształtowanie jednostek pozytywnych moralnie i refleksyjnych,
- rozwijanie twórczego myślenia, podejmowanie nowych wyzwań oraz wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktyce,
- możliwość podjęcia współpracy w ramach 19. godziny,
- wypracowanie lepszych standardów dydaktycznych i wychowawczych,
- dokonywanie zmian i ewaluacji w obowiązujących w szkole programach: wychowawczym, profilaktycznym, wewnątrzszkolnym systemie oceniania,
- nawiązanie kontaktów z lokalnym biznesem i wymiana informacji,
- wymiana pomysłów i doświadczeń,
- większe szanse dla uczniów na rynku pracy,
- większa mobilność uczniów,
- zatrudnienie w zawodzie,
- uzyskanie dyplomu technika i świadectwa maturalnego.

Słabymi stronami szkoły w obszarze współpracy nauczycieli są:

- brak chęci współpracy,
- ubogie wyposażenie pracowni do nauki zajęć praktycznych,
- brak odpowiednich programów nauczania (braki w programach lub przeciążenia),
- zbyt mało przedsięwzięć, działań, podczas których młodzież może wykorzystać wiedzę w praktyce, np. miniprzedsiębiorstwo,
- wąski zakres kształcenia, brak odniesień ekonomicznych w przedmiotach ogólnokształcących,
- niskie wykorzystanie wiedzy,

- zróżnicowanie treści programowych między przedmiotami ogólnokształcącymi i zawodowymi,
- podział na zespoły nauczycieli ogólnokształcących w zawodach, który utrudnia współpracę,
- niewielki zakres współpracy,
- zamknięcie niektórych nauczycieli na „swój przedmiot”, brak dzielenia się wiedzą z innymi nauczycielami, brak otwartości,
- niewielka korelacja między przedmiotami ogólnokształcącymi a zawodowymi.

Zagrożenia, które są wynikiem słabych stron szkoły:

- problemy w zdawaniu egzaminu zawodowego,
- nawiązywanie współpracy tylko dla idei, a nie dla dobra ucznia,
- nawiązywanie współpracy bez zaangażowania,
- problem z podjęciem pozytywnych decyzji o przystąpieniu do egzaminu zawodowego przez ucznia,
- niechęć do współpracy i podejmowania trudnych zadań,
- brak kompetencji i umiejętności interpersonalnych nauczycieli,
- niechęć do kreatywnego działania,
- „poszufladkowana” wiedza ucznia,
- zbyt duże koncentrowanie się nauczycieli na nauczonym przez siebie przedmiocie,
- wymuszanie konkurencji pomiędzy nauczycielami indywidualnie i grupowo,
- poczucie niskiej wartości w przygotowaniu zawodowym,
- niewielkie efekty podjętej współpracy,
- małe nastawienie na kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów.

Dwóch respondentów nie wskazało żadnych słabych stron szkoły i zagrożeń.

W obszarze KADRA PEDAGOGICZNA W ASPEKTCIE KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH respondentami byli nauczyciele i kierownictwo szkoły.

Analiza SWOT
Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych
Umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – nauczyciele systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje, – wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej, – kompetencje nauczycieli, którzy rozwijają swoje umiejętności w zależności od potrzeb, – organizowanie wycieczek przedmiotowych, – podniesienie poziomu zdawalności egzaminów, – elastyczne przekazywanie wiedzy, – tworzenie nowych kierunków kształcenia, – otwartość części kadry pedagogicznej na wprowadzenie zmian, – funkcjonowanie w szkole programów autorskich kształtujących kompetencje społeczne i obywatelskie oraz językowe, – współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> – kształcenie absolwentów znających dobrze rynek pracy, – kadra pedagogiczna chętnie bierze udział w szkoleniach i kursach, – nabywanie nowych doświadczeń przez uczniów, – możliwość rozwijania nowych umiejętności i kompetencji zawodowych i interpersonalnych, – możliwość nabywania nowych doświadczeń, – kształcenie absolwentów dobrze znających rynek pracy i potrzeby lokalnego środowiska, – kontakty z nauczycielami innych szkół w celu wymiany doświadczeń, – rozwijanie postaw przedsiębiorczych, – zajęcia pozalekcyjne jako szansa dla słabszych, – absolwenci posiadają elastyczne umiejętności, – opracowanie i wdrożenie programów rozwijających kompetencje kluczowe, – upowszechnianie indywidualnych programów autorskich.

SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – problemy z dostosowaniem programów autorskich do aktualnych kierunków kształcenia, – brak znajomości rynku pracy i uwarunkowań środowiskowych, – niedostateczne powiązanie przekazywanych treści z kompetencjami kluczowymi, – wymóg sztywnego trzymania się planu pracy w kolejności z góry ustalonej, – niskie wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktycznych działaniach, – słabe powiązanie programów kształcenia z potrzebami na rynku pracy, – dostosowanie programów nauczania do poziomu intelektualnego uczniów, – brak współpracy i korelacji przedmiotowej, – brak identyfikacji ze szkołą, – brak modyfikowania programów nauczania, – częste zmiany programów, – brak otwartości na nowe pomysły. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak możliwości dostosowania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiska lokalnego, – brak systemu analiz i prognoz rynku pracy, – niskie zainteresowanie pracodawców kształceniem pracowników, – niechęć do współpracy, podejmowania nowych zadań i działań, – niepewność, – niemożność dostosowania programów do zmieniających się uwarunkowań i rynku pracy, – zbiurokratyzowanie pracy nauczyciela, – schematyzacja pracy nauczyciela, – brak kultury organizacyjnej.

Silne strony szkoły w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych to:

- systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez nauczycieli,
- wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej,
- kompetencje nauczycieli, którzy rozwijają swoje umiejętności w zależności od potrzeb,
- organizowanie wycieczek przedmiotowych,
- podniesienie poziomu zdawalności egzaminów,
- elastyczne przekazywanie wiedzy,
- tworzenie nowych kierunków kształcenia,
- otwartość części kadry pedagogicznej na wprowadzenie zmian,
- funkcjonowanie w szkole programów autorskich, kształtujących kompetencje społeczne i obywatelskie oraz językowe,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy.

Szansami dla szkoły są:

- kształcenie absolwentów znających dobrze rynek pracy,
- udział w szkoleniach i kursach przez kadrę pedagogiczną,
- nabywanie nowych doświadczeń przez uczniów,
- możliwość rozwijania nowych umiejętności i kompetencji zawodowych i interpersonalnych,
- możliwość nabywania nowych doświadczeń,
- kształcenie absolwentów dobrze znających rynek pracy i potrzeby środowiska lokalnego,
- kontakty z nauczycielami innych szkół w celu wymiany doświadczeń,
- rozwijanie postaw przedsiębiorczych,
- zajęcia pozalekcyjne szansą dla słabszych,
- absolwenci posiadający elastyczne umiejętności,
- opracowanie i wdrożenie programów rozwijających kompetencje kluczowe,
- upowszechnianie indywidualnych programów autorskich.

Słabe strony szkoły w obszarze kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych to:

- problemy z dostosowaniem programów autorskich do aktualnych kierunków kształcenia,
- brak znajomości rynku pracy i uwarunkowań środowiskowych,
- niedostateczne powiązanie przekazywanych treści z kompetencjami kluczowymi,
- wymóg sztywnego trzymania się planu pracy w kolejności z góry ustalonej,

- niskie wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktycznych działaniach,
- słabe powiązania programów kształcenia z potrzebami na rynku pracy,
- dostosowanie programów nauczania do poziomu uczniów,
- brak współpracy i korelacji przedmiotowej,
- brak identyfikacji ze szkołą,
- brak modyfikowania programów nauczania,
- częste zmiany programów,
- brak otwartości na nowe pomysły.

Zagrożenia dla Szkoły, które wynikają ze słabych stron szkoły:

- brak możliwości dostosowania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiska lokalnego,
- brak systemu analiz i prognoz rynku pracy,
- niskie zainteresowanie pracodawców kształceniem pracowników,
- niechęć do współpracy, podejmowania nowych zadań i działań,
- niepewność,
- niemożność dostosowania programów do zmieniających się uwarunkowań i rynku pracy,
- biurokratyzowanie pracy nauczyciela,
- schematyzacja pracy nauczyciela,
- brak kultury organizacyjnej.

2. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

2.1 Efekty kształcenia

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości:

W ramach podstaw przedsiębiorczości uczniowie poznają nowy zasób słownictwa ekonomicznego, znają zakres pojęć i potrafią z nich korzystać w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Uczniowie wykorzystują umiejętności matematyczne i wiadomości do prezentacji danych ekonomicznych w postaci wykresów, tabel i wzorów. Stosują w szkole, życiu osobistym i społecznym główne aplikacje komputerowe (edytory tekstów, arkusze kalkulacyjne, bazy danych).

Mają świadomość konieczności zdobywania wiedzy ekonomicznej i wykształcenia. Umiejętnie korzystają z wcześniejszych doświadczeń. Są samodzielni i zdyscyplinowani w pracy.

Przygotowują się do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Ćwiczą się w doskonaleniu zdolności do wcielania pomysłów w czyn, wykazują się inicjatywą i przedsiębiorczością. Potrafią oszacować ryzyko, zaplanować przedsięwzięcia i wykazywać się determinacją w dążeniu do wyznaczonych celów. Są świadomi zagadnień etycznych związanych z jednostkami

organizacyjnymi. Potrafią negocjować, pracować indywidualnie i w zespole. Umieją ocenić własne mocne i słabe strony.

Uczniowie podnoszą swoje kompetencje z zakresu przedsiębiorczości, prowadząc w szkole spółdzielnię uczniowską i miniprzedsiębiorstwo oraz uczestnicząc w wielu konkursach i projektach, takich jak:

- „Inkubator Przedsiębiorczości” – warsztaty z przedsiębiorczości w języku angielskim,
- Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej,
- Turniej Wiedzy i Umiejętności Handlowo-Menedżerskiej,
- Olimpiada Przedsiębiorczości,
- Olimpiada Przedsiębiorczości i Wiedzy o Regionie.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej

Kompetencje kluczowe ucznia z zakresu technologii informacyjnej obejmują umiejętność i krytyczne wykorzystywanie komputera i technologii informacyjnej w nauce, pracy, rozrywce i porozumiewaniu się. Umożliwiają aktywne funkcjonowanie w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym.

Opierają się one na podstawowych umiejętnościach:

- samodzielnego i bezpiecznego posługiwania się systemem komputerowym oraz jego oprogramowaniem,
- posługiwania się komputerem i IT we wspomaganie i wzbogacanie procesu własnego uczenia się i rozwiązywania problemów,
- korzystania z dostępnych za pomocą komputera źródeł informacji,
- przygotowywania referatów i prezentacji z wykorzystaniem źródeł informacji dostępnych za pomocą komputera i nowoczesnych technik multimedialnych,
- komunikowania się za pomocą komputera i uczestniczenia w życiu różnych społeczności za pośrednictwem rozległej sieci komputerowej,
- wyszukiwania informacji w bazach danych,
- posługiwania się IT do modelowania i symulacji zjawisk i procesów,
- krytycznego oceniania prawdziwości i rzetelności dostępnych w Internecie informacji,
- świadomego oceniania możliwości i potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem i komunikacją za pośrednictwem mediów elektronicznych,
- przestrzegania prawnych i etycznych norm dotyczących: rozpowszechniania programów komputerowych, bezpieczeństwa i ochrony danych oraz korzystania z możliwości IT.

Uczniowie wykorzystują zdobyte umiejętności i kompetencje z zakresu technologii informacyjnej podczas przedmiotów zawodowych, przede wszystkim w pracowni ekonomicznej i laboratoriach logistycznych.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

W ujęciu europejskim kompetencje matematyczne obejmują umiejętność wykonywania działań dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz obliczania proporcji w pamięci i na piśmie w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji. Istotne są zarówno proces i czynność, jak i wiedza. Kompetencje matematyczne obejmują – w różnym stopniu – zdolność i chęć wykorzystywania matematycznych sposobów myślenia (myślenie logiczne i przestrzenne) oraz prezentacji (wzory, modele, konstrukcje, wykresy).

Niezbędna wiedza, umiejętności i postawy powiązane z kompetencjami matematycznymi

W zakresie wiedzy:

- rozumienie terminów i pojęć matematycznych
Uczeń rozumie pojęcia i terminy matematyczne i sprawnie posługuje się nimi na wielu lekcjach, m.in. realizując tematy:
  - zbiór liczb rzeczywistych i jego podzbiory,
  - oś liczbowa i przedziały liczbowe,
  - pojęcie funkcji,
  - funkcja liniowa,
  - funkcja kwadratowa,
  - pojęcie ciągu,
  - ciąg arytmetyczny,
  - ciąg geometryczny,
  - funkcje trygonometryczne kąta ostrego w trójkącie prostokątnym,
  - zbiorowość, jednostka, cecha statystyczna.
- opanowanie umiejętność liczenia
Uczeń sprawnie wykonuje obliczenia na liczbach, wyrażeniach; przekształca wzory; rozwiązuje równania i nierówności; sprawnie korzysta z kalkulatorów na lekcjach matematyki, realizując treści kształcenia związane z tematyką:
  - działania na zbiorze liczb naturalnych,
  - działania na zbiorze liczb wymiernych,
  - ułamki dziesiętne,
  - potęgowanie i pierwiastkowanie,
  - proporcje,

- procenty, promile, punkty procentowe,
- wyrażenia algebraiczne,
- równania liniowe z jedną niewiadomą,
- nierówność liniowa z jedną niewiadomą,
- działania na wyrażeniach wymiernych,
- średnia arytmetyczna i średnia ważona.
- znajomość miar i struktur
Uczeń rozumie pojęcia: odległości, pola, objętości; zna jednostki i własności miar; przelicza jednostki; stosuje związki miarowe do obliczania pól, obwodów i objętości figur płaskich i przestrzennych na lekcjach związanych z tematyką:
  - jednostki długości i pola powierzchni,
  - twierdzenie Pitagorasa,
  - wielokąty – ich pola i obwody,
  - wielokąt wpisany w okrąg i wielokąt opisany na okręgu,
  - skala i plan,
  - pola powierzchni i objętości graniastosłupów, ostrosłupów i brył obrotowych.
- znajomość głównych operacji i sposobów prezentacji matematycznej
Uczeń zna pojęcie zbioru i podzbioru i odnosi je do zbiorów liczbowych, zbiorów punktów, zbiorów wyników pomiaru, zbiorów wyników doświadczeń; rozumie pojęcie zmiennej, pojęcie funkcji i ich własności, opisuje zależności między zmiennymi za pomocą wzorów i funkcji, realizując tematykę:
  - zbiór, podzbiór i jego elementy,
  - oś liczbowa, przedziały liczbowe,
  - pojęcie funkcji.
- świadomość pytań, na które matematyka może dać odpowiedź
Uczeń rozumie algorytm, umie rozumować przez analogię, wysnuwa proste wnioski z danego twierdzenia w konkretnej sytuacji, rozumie rolę matematyzacji, uogólniania i specyfikacji, wskazuje sytuacje praktyczne, w których można zastosować wiedzę matematyczną, na wszystkich lekcjach matematyki, a w szczególności podczas omawiania zagadnień:
  - twierdzenie Pitagorasa,
  - twierdzenie Talesa,
  - równania i nierówności kwadratowe,
  - dzielenie wielomianów,
  - pierwiastki wielomianu.

W zakresie umiejetności:

- stosownie glównych zasad i procesów matematycznych w codziennych sytuacjach prywatnych i zawodowych
 Uczeń grupuje i porządkuje dane empiryczne, wyznacza stosunki wielkości i opisuje je z użyciem liczb. Szacuje wielkości, posługuje się procentami, liczbami i działaniami do modelowania stosunków wielkościowych, posługuje się własnościami figur oraz wyobrażnią do modelowania stosunków geometrycznych. Stosuje równania, nierówności, układy równań w rozwiązywaniu problemów, przeprowadza uogólnianie i specyfikację, rozumuje przez analogię, korzysta z gotowych definicji i twierdzeń, rozwiązuje zadania schematyczne i nieschematyczne, m.in. realizując następujące treści kształcenia:
  - procenty, promile, punkty procentowe,
  - działania na zbiorach: liczb naturalnych, całkowitych i wymiernych,
  - figury płaskie,
  - równania, nierówności – liniowe, kwadratowe, wymierne.
- śledzenie i ocenianie ciągów argumentów
 Uczeń odróżnia założenie i tezę w twierdzeniu, ocenia poprawność doboru argumentów oraz sposobów wnioskowania, rozumie różnicę między dowodem twierdzenia a przykładem potwierdzającym jego prawdziwość na lekcjach związanych z tematyką:
  - twierdzenie Pitagorasa,
  - twierdzenie Talesa.
- przekazywanie komunikatów z zastosowaniem języka matematyki
 Uczeń wyraża w języku matematyki informacje podane werbalnie, rysunkiem, schematem, tabelą, diagramem oraz zaobserwowane w rzeczywistości, zapisuje symbolicznie definicje pojęć, przedstawia dane za pomocą tabel, diagramów, grafów, wzorów; zapisuje wzory, zależności matematyczne, stosując symbolikę matematyczną, podaje opis zależności w postaci funkcji, tworzy wypowiedzi matematyczne i wartościuje je, w szczególności realizując tematykę:
  - pojęcie funkcji,
  - funkcja liniowa,
  - funkcja kwadratowa.
- korzystanie z tekstu matematycznego
 Uczeń wyszukuje w tekście definicje i twierdzenia, analizuje przedstawione rozwiązania zadań, obliczenia, wnioskowania, przekształca informacje z tekstu, zapisując je w formie dogodnej do dalszych działań, odczytuje informacje przedstawione za pomocą rysunków, diagramów i tabel, uzupełnia luki w tekście.

W zakresie postaw:

- przejawianie szacunku do prawdy
Uczeń weryfikuje zgromadzone dane, protestuje w przypadku nieuprawnionego manipulowania danymi, jest krytyczny wobec wyników swoich dociekań oraz argumentacji innych, nie korzysta nieuczciwie z cudzej pracy.
- dążenie do szukania przyczyn
Uczeń przewiduje skutki planowanych działań, rozumie potrzebę ustalenia przyczyn błędów w obliczeniach, wnikliwie analizuje problem, rozważa różne przypadki, nie ograniczając się do przypadków szczególnych.
- ocena zasadności wnioskowań i działań
Uczeń ocenia poprawność rozwiązania, wartościuje rozwiązania tego samego zadania różnymi sposobami, dostrzega sprzeczne informacje lub błędy w rozumowaniu.

Uczniowie ZSE poszerzają swoje kompetencje, uczestnicząc w konkursach i olimpiadach matematycznych. Przykłady to: Ogólnopolski Konkurs Matematyczny „EUKLIDES” (etap ogólnopolski) oraz Powiatowy Konkurs Matematyczny „Matłaga”.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Zgodnie z obowiązującym programem nauczania w szkole uczniowie i absolwenci:

- osiągają poziom sprawnego porozumiewania się w języku angielskim w odniesieniu do życia codziennego (w kontaktach z użytkownikami języka w krajach anglojęzycznych oraz innych krajach oraz w życiu codziennym przy korzystaniu z różnych źródeł informacji: Internet, ulotki, telewizja, prasa anglojęzyczna itd.), co oznacza, że rozwinęli i zintegrowali wszystkie sprawności językowe (mówienie, słuchanie, czytanie i pisanie),
- uzyskują wiedzę i umiejętności umożliwiające im zdanie egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym oraz kontynuację nauki na studiach wyższych,
- postrzegają własną kulturę narodową w aspekcie kultury europejskiej, znają podstawowe normy życia oraz najpowszechniejsze zwyczaje w krajach anglojęzycznych,
- integrują wiedzę i wykorzystują ją interdyscyplinarnie, korzystają z wiedzy i umiejętności zdobytych dzięki realizacji programu do pracy m.in. metodą projektu,
- potrafią odpowiedzieć na wyzwania współczesnego świata, takie jak integracja i globalizacja życia społecznego, wzrost znaczenia wymiany informacji oraz szybki postęp techniczny,

- potrafią zaplanować proces własnego uczenia się, znają efektywne metody uczenia się,
- potrafią skutecznie uczyć się języka samodzielnie.

Uczniowie ZSE poszerzają swoje kompetencje, uczestnicząc w międzynarodowych projektach edukacyjnych. Wśród nich można wymienić:

- Projekt „Wspólna waluta – wspólny cel”. Uczniowie uczestniczący w projekcie podnieśli swoje kompetencje zawodowo-językowe,
- Projekt „Eurobiznes – klucz do sukcesu” – udział w zagranicznych praktykach,
- „Inkubator Przedsiębiorczości” – warsztaty z przedsiębiorczości w języku angielskim.

Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

W zakresie wiadomości i umiejętności właściwych dla kwalifikacji w zawodzie technik ekonomista uczniowie i absolwenci powinni:

1. Czytać ze zrozumieniem informacje przedstawione w formie opisów, instrukcji, rysunków, szkiców, wykresów, dokumentacji technicznych i technologicznych, a w szczególności:
  - rozróżniać pojęcia i terminy z zakresu mikroekonomii i makroekonomii, prawa działalności gospodarczej, finansów i rachunkowości,
  - rozróżniać formy organizacyjno-prawne jednostek gospodarczych,
  - rozróżniać techniki zarządzania przedsiębiorstwem,
  - klasyfikować składniki majątku (aktywa) jednostki gospodarczej i źródła ich pochodzenia (pasywa),
  - identyfikować wskaźniki dotyczące zatrudnienia, gospodarki materiałowej oraz sprzedaży w jednostce gospodarczej,
  - rozróżniać metody amortyzacji środków trwałych,
  - stosować zasady rachunkowości,
  - identyfikować zadania instytucji finansowych, organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego.
2. Przetwarzać dane liczbowe i operacyjne, a w szczególności:
  - interpretować wskaźniki analizy ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa,
  - dobierać metodę kalkulacji kosztu jednostkowego wyrobu do rodzaju przedsiębiorstwa,
  - wskazywać podział wyniku finansowego przedsiębiorstwa w zależności od jego formy organizacyjno-prawnej,

- rozliczać wyniki inwentaryzacji,
  - obliczać wartości procentowe, dyskontowe, odsetkowe i walutowe,
  - analizować dokumenty związane z zatrudnieniem, gospodarką materiałową oraz organizacją produkcji i sprzedaży w jednostce gospodarczej,
  - interpretować informacje dotyczące zdarzeń i procesów gospodarczych, przedstawione w formie opisowej, tabelarycznej i graficznej.
3. Wykonywać zadania zawodowe zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, a w szczególności:
- stosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, obowiązujące na stanowiskach pracy technika ekonomisty,
  - uwzględniać zasady archiwizacji dokumentacji przedsiębiorstwa oraz ochrony baz danych,
  - wskazywać zagrożenia wynikające z nieprzestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania prac biurowych.

Ponadto absolwent w zawodzie technik ekonomista powinien umieć:

1. Analizować dokumentację związaną z zaopatrzeniem, magazynowaniem i sprzedażą produktów, towarów i usług w przedsiębiorstwach produkcyjnych, handlowych i usługowych.
2. Dobierać metody analizy ekonomicznej do celu, rodzaju i zakresu zebranych informacji, dotyczących funkcjonowania przedsiębiorstw.
3. Obliczać, analizować i interpretować miary: zapasów, zatrudnienia, płac, kosztów, wyniku finansowego, majątku, kapitału i rentowności.
4. Sporządzać typowe dokumenty i sprawozdania, dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstw, produkcji, sprzedaży i usług.
5. Ewidencjonować typowe operacje gospodarcze.
6. Przeprowadzać analizę ekonomiczną w wybranych obszarach funkcjonowania przedsiębiorstw dla oceny ich sytuacji ekonomicznej.
7. Wykonywać rozliczenia „wewnętrzne” i „zewnętrzne” z tytułu prowadzonej działalności.
8. Przygotowywać propozycje decyzji wynikających z oceny sytuacji ekonomicznej w określonych obszarach funkcjonowania przedsiębiorstw.

W zakresie wiadomości i umiejętności właściwych dla kwalifikacji w zawodzie technik logistyk uczniowie i absolwenci powinni:

1. Czytać ze zrozumieniem informacje przedstawione w formie opisów, instrukcji, rysunków, szkiców, wykresów, dokumentacji technicznych i technologicznych, a w szczególności:
  - stosować terminologię z zakresu logistyki, opisującą zagadnienia dotyczące infrastruktury, technik i technologii procesów logistycznych stosowanych w realizacji przepływów fizycznych i informacyjnych,
  - rozróżniać zadania logistyczne w aspekcie planowania, organizowania, realizacji i kontroli czynności,
  - rozróżniać pojęcia ekonomiczne stosowane w logistyce,
  - opisywać zarządzanie zapasami i transportem,
  - opisywać przestrzeń magazynową, rozplanowanie magazynu i operacje magazynowe,
  - określać rodzaje zapasów, zasady odnawiania i rozmieszczenia zapasów w sieci oraz rolę centrów logistycznych w łańcuchach dostaw,
  - rozróżniać oprogramowanie specjalistyczne do planowania i realizacji, kontroli i weryfikacji zadań logistycznych,
  - rozróżniać zadania w zakresie gospodarki odpadami zgodnie z zasadami ekologii,
  - rozróżniać metody i narzędzia statystyczne, niezbędne do wykonywania prac analitycznych.
2. Przetwarzać dane liczbowe i operacyjne, a w szczególności:
  - sporządzać dokumenty związane z logistyczną obsługą klientów,
  - obliczać i planować koszty magazynowania,
  - planować zaopatrzenie materiałowe i łańcuchy dostaw towarów,
  - sporządzać zamówienia na towary i usługi w języku polskim i obcym,
  - sporządzać harmonogramy zadań logistycznych z uwzględnieniem przepływów fizycznych i informacyjnych oraz kosztów i czasu realizacji zadań,
  - kalkulować koszty usług logistycznych z uwzględnieniem ich podziału i struktury.
3. Wykonywać zadania zawodowe zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, a w szczególności:
  - oceniać zagrożenia dla życia i zdrowia pracownika i stosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska, obowiązujące w obszarze działań logistycznych,
  - stosować zasady i dobór odpowiedniej odzieży roboczej i środków ochrony indywidualnej do poszczególnych rodzajów zadań logistycznych,

- wskazywać zasady kontroli jakości i oceny wykonania prac logistycznych,
- wskazywać zasady z zakresu ekologii, stosowane podczas realizacji zadań,
- wskazywać sposoby udzielania pierwszej pomocy poszkodowanemu na stanowisku pracy.

Ponadto absolwent w zawodzie technik logistyki powinien umieć:

1. Dobierać metody i narzędzia do przeprowadzania analizy zadania logistycznego na podstawie dokumentów przedsiębiorstwa, aktów prawnych, zamówienia klienta.
2. Dobierać i stosować specjalistyczne oprogramowanie komputerowe do realizacji zadania logistycznego.
3. Opracowywać kalkulacje czasowo-przestrzenne do wykonywania zadania logistycznego z uwzględnieniem optymalizacji kosztów.
4. Opracowywać harmonogramy realizacji zadania logistycznego.
5. Obliczać koszty realizacji zadania i wystawiać faktury.

W zakresie wiadomości i umiejętności związanych z zatrudnieniem i działalnością gospodarczą uczniowie i absolwenci powinni:

1. Czytać ze zrozumieniem informacje przedstawione w formie opisów, instrukcji, tabel, wykresów, a w szczególności:
  - rozróżniać podstawowe pojęcia i terminy z zakresu funkcjonowania gospodarki oraz prawa pracy, prawa podatkowego i przepisów regulujących podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej,
  - rozróżniać dokumenty związane z zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej,
  - identyfikować i analizować informacje dotyczące wymagań i uprawnień pracownika, pracodawcy, bezrobotnego i klienta.
2. Przetwarzać dane liczbowe i operacyjne, a w szczególności:
  - analizować informacje związane z podnoszeniem kwalifikacji, poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej,
  - sporządzać dokumenty związane z poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej,
  - rozróżniać skutki wynikające z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy.

Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

Kształcenie w zawodach technik ekonomista i technik logistyk wymaga:

- kreatywności,
- podejmowania ryzyka,
- zdolności do planowania przedsięwzięć w celu osiągnięcia zamierzonych celów,
- matematycznego, logicznego myślenia w celu rozwiązywania problemów ekonomicznych,
- opanowania umiejętności liczenia,
- wdrażania technologii informatycznych wykorzystywanych w programach finansowo-księgowych, w organizacji łańcuchów dostaw, w projektowaniu sieci logistycznych,
- umiejętności oceny, prezentowania wyników działalności firmy, sporządzania sprawozdań z wykorzystaniem wzorów, wykresów i tabel za pomocą komputera,
- znajomości języka obcego zawodowego w kontaktach z kontrahentami zagranicznymi w zakresie marketingu, zaopatrzenia, sprzedaży produktów i ich rozliczania oraz związanego z dokumentacją międzynarodową, ubezpieczeniami, regulacjami prawnymi,
- prowadzenia korespondencji w języku obcym z użyciem komputera,
- komunikatywności,
- zdolności analitycznych.

W tym obszarze przeprowadzono analizę SWOT w grupie nauczycieli, kierownictwa, przedsiębiorców i uczniów.

Badania wśród nauczycieli, kierownictwa i przedsiębiorców wykazały:

Analiza SWOT

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów szkoły Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie kluczowych umiejętności oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy.

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie w szkole kół zainteresowań, - duża liczba wycieczek przedmiotowych, - wzrost zdawalności egzaminów zawodowych, - udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych, konkursach i olimpiadach, - dobre przygotowanie młodzieży do wykonywania zawodu, - wykorzystywanie środków dydaktycznych, którymi można pobudzać i rozwijać zainteresowania uczniów, - szeroka współpraca nauczycieli w realizacji projektów edukacyjnych, - praktyki zawodowe, - kompetentna i wykształcona kadra pedagogiczna, - prowadzenie przez uczniów miniprzedsiębiorstw i samorządu uczniowskiego, - współpraca z organizacjami (PCK, PUP, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości), - korelacja międzyprzedmiotowa, - praca z uczniem słabym, - umiejętność zaprezentowania się i właściwa samoocena uczniów, - umiejętność planowania własnego rozwoju, twórcze myślenie uczniów, - umiejętność założenia własnej firmy, - wysokie kompetencje informatyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie lekcji rozbudzających zainteresowania uczniów, - uczniowie rozwijają kompetencje kluczowe, - rozwijanie postaw przedsiębiorczych, - możliwość podjęcia pracy, satysfakcja z pracy, życiowy optymizm, - uczeń przygotowany do kontynuowania nauki na wyższych uczelniach, - odnalezienie się na rynku pracy, - umiejętność dostosowania się do zmiennych warunków na rynku pracy, - podjęcie współpracy z absolwentami szkoły odnoszącymi sukcesy w życiu zawodowym, - prowadzenie własnej działalności gospodarczej, - wykształcenie i wychowanie uczniów aspirujących do dalszej kariery zawodowej, - zatrudnienie w zawodzie, uzyskanie dyplomu technika, zdanie egzaminu maturalnego, - polepszenie szans na rynku pracy.

SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak środków na profesjonalne wyposażenie pracowni zawodowych, - brak identyfikacji uczniów i nauczycieli ze szkołą, - niewykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce, - niska samoocena uczniów, - obniżone możliwości intelektualne uczniów, - brak współpracy rodziców ze szkołą, - brak środków finansowych na podjęcie dalszej nauki, - słaba motywacja uczniów do dalszej pracy nad sobą, - niedostosowanie organizacji praktyk do rynku pracy, - słabe wykształcenie nauczycieli w zakresie motywacji uczniów do pracy, - słaby system marketingowy przy naborze do szkoły i promocji szkoły, - niska dostępność uczniów i nauczycieli do środków audiowizualnych, - przeładowane programy, zniechęcające uczniów, - brak zainteresowań wśród uczniów, - niewielkie poczucie odpowiedzialności za społeczeństwo, kraj, wspólnotę, - brak chęci do podejmowania wyzwań, - problemy edukacyjne dużej grupy uczniów klas I, - absencje uczniów na kołach zainteresowań. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania uczniów, motywacji i wiary we własne możliwości, - brak kultury organizacyjnej, zespołu do identyfikacji ze szkołą, - wysoki poziom bezrobocia wśród absolwentów, - brak nawyku uczenia się przez całe życie, chęci działania i zapału, - niska samoocena, egoizm, samotność, rozpad wartości, - nieopanowanie wiedzy w stopniu podstawowym, - słabe wykształcenie uczniów, - coraz większe zagrożenie dla inicjatywy uczniowskiej ze strony mediów i Internetu, - wychowanie uczniów obojętnych na swój dalszy los, - rezygnacja z dalszej nauki, brak dyplomu technika i zatrudnienia, - mimo przyswajania różnych treści niski poziom kształtowania kompetencji kluczowych, - wyjazdy absolwentów za granicę.

Silne strony szkoły, wskazywane przez ankietowanych:

- funkcjonowanie w szkole kół zainteresowań,
- duża liczba wycieczek przedmiotowych,
- wzrost zdawalności egzaminów zawodowych,
- udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych, konkursach i olimpiadach,
- dobre przygotowanie młodzieży do wykonywania zawodu,
- wykorzystywanie środków dydaktycznych, którymi można pobudzać i rozwijać zainteresowania uczniów,
- szeroka współpraca nauczycieli w zakresie realizacji projektów edukacyjnych,
- praktyki zawodowe,
- kompetentna i wykształcona kadra pedagogiczna,
- prowadzenie przez uczniów miniprzedsiębiorstw i samorządu uczniowskiego,
- współpraca z organizacjami (PCK, PUP, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości),
- korelacja międzyprzedmiotowa,
- praca z uczniem słabym,
- umiejętność zaprezentowania się i właściwa samoocena uczniów,
- umiejętność planowania własnego rozwoju, twórcze myślenie uczniów,
- umiejętność założenia własnej firmy,

- wysokie kompetencje informatyczne.

Szanse rozwoju, które wynikają z silnych stron szkoły:

- prowadzenie lekcji rozbudzających zainteresowania uczniów,
- rozwijanie przez uczniów kompetencji kluczowych,
- rozwijanie postaw przedsiębiorczych,
- możliwość podjęcia pracy, satysfakcja z pracy, życiowy optymizm,
- dobre przygotowanie uczniów do kontynuowania nauki na uczelniach wyższych,
- odnalezienie się na rynku pracy,
- umiejętność dostosowania się do zmiennych warunków na rynku pracy,
- podjęcie współpracy z absolwentami szkoły odnoszącymi sukcesy w życiu zawodowym,
- prowadzenie własnej działalności gospodarczej,
- wykształcenie i wychowanie uczniów aspirujących do dalszej kariery zawodowej,
- zatrudnienie w zawodzie, uzyskanie dyplomu technika, zdanie egzaminu maturalnego,
- polepszenie szans na rynku pracy.

Słabe strony szkoły w obszarze kompetencji uczniów i absolwentów:

- brak środków na profesjonalne wyposażenie pracowni zawodowych,
- brak identyfikacji uczniów i nauczycieli ze szkołą,
- niewykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce,
- niska samoocena uczniów,
- obniżone możliwości intelektualne uczniów,
- brak współpracy rodziców ze szkołą,
- brak środków finansowych na podjęcie dalszej nauki,
- słabe przygotowanie uczniów do dalszej pracy nad sobą,
- niedostosowanie organizacji praktyk do rynku pracy,
- słabe wykształcenie nauczycieli w zakresie motywowania uczniów do pracy,
- słaby system marketingowy przy naborze do szkoły i promocji szkoły,
- niska dostępność uczniów i nauczycieli do środków audiowizualnych,
- przeładowane programy, zniechęcające uczniów,
- brak zainteresowań wśród uczniów,
- niewielkie poczucie odpowiedzialności za społeczeństwo, kraj, wspólnotę,
- brak chęci do podejmowania wyzwań,
- problemy edukacyjne dużej grupy uczniów klas I,
- absencje uczniów na kołach zainteresowań.

Zagrożenia dla szkoły, będące efektem jej słabych stron:

- brak zainteresowania uczniów, motywacji i wiary we własne możliwości,
- brak kultury organizacyjnej, zespołu do identyfikacji ze szkołą,
- wysoki poziom bezrobocia wśród absolwentów,
- brak nawyku uczenia się przez całe życie, chęci działania i zapału,
- niska samoocena, egoizm, samotność, rozpad wartości,
- nieopanowanie wiedzy w stopniu podstawowym,
- słabe wykształcenie uczniów,
- coraz większe zagrożenie dla inicjatywy uczniowskiej za strony mediów i Internetu,
- wychowanie uczniów obojętnych na swój dalszy los,
- rezygnacja z dalszej nauki, brak dyplomu technika i zatrudnienia,
- mimo przyswajania różnych treści niski poziom kształtowania kompetencji kluczowych,
- wyjazdy absolwentów za granicę.

Badania wśród uczniów w tym obszarze wykazały:

Analiza SWOT

**Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów szkoły
Pobudzenie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych
oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy.**

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – dobre przygotowanie do zawodu, – dobre przygotowanie do matury, – zdobycie dyplomu technika, – możliwość rozwijania swoich zainteresowań, – nabycie kompetencji zawodowych, umiejętności zawodowych, – możliwość uczestniczenia w kółkach zainteresowań, konkursach, – możliwość poznawania programów finansowo-księgowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – dobre praktyki, – dostanie się na studia, – zatrudnienie w zawodzie, – kontynuacja nauki na uczelniach wyższych, – możliwość wykorzystania zdobytych umiejętności.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – za krótki okres na przygotowanie zawodowe i praktyki zawodowe, – wysoki próg zdawalności egzaminu zawodowego, – brak środków na podjęcie dalszej nauki, – niskie dochody rodziców, – zbyt duży nacisk na przedmioty, których się nie zdaje na egzaminie maturalnym, – brak zainteresowań wśród uczniów, – niewielkie poczucie odpowiedzialności za społeczeństwo, kraj, wspólnotę, – brak chęci do podejmowania wyzwań, – problemy edukacyjne wśród dużej grupy uczniów klas I, – absencje uczniów na kołach zainteresowań. 	<ul style="list-style-type: none"> – niedanie matury, egzaminu zawodowego, – niedostanie się na studia, – brak zatrudnienia, – brak wykorzystania swoich umiejętności, – brak możliwości kształcenia się na uczelniach wyższych ze względów finansowych, – nieznaalezienie pracy w swoim zawodzie.

Silnymi stronami szkoły w obszarze kompetencji zawodowych uczniów i absolwentów są:

- dobre przygotowanie do zawodu,
- dobre przygotowanie do matury,
- zdobycie dyplomu technika,
- możliwość rozwijania swoich zainteresowań,
- nabycie kompetencji zawodowych, umiejętności zawodowych,
- możliwość uczestnictwa w kółkach zainteresowań, konkursach,
- możliwość poznawania programów finansowo-księgowych.

Szansami płynącymi z silnych stron szkoły są:

- dobre praktyki,
- dostanie się na studia,
- zatrudnienie w zawodzie,
- kontynuacja nauki na wyższych uczelniach,
- możliwość wykorzystania zdobytych umiejętności.

Słabymi stronami szkoły w obszarze kompetencji uczniów i absolwentów są:

- zbyt krótki okres na przygotowanie zawodowe i praktyki zawodowe,
- wysoki próg zdawalności egzaminu zawodowego,
- brak środków na podjęcie dalszej nauki,
- niskie dochody rodziców,
- zbyt duży nacisk na przedmioty, których się nie zdaje na egzaminie maturalnym.

Zagrożenia płynące ze słabych stron szkoły:

- niezdanie matury, egzaminu zawodowego,
- niedostanie się na studia,
- brak zatrudnienia,
- brak wykorzystania swoich umiejętności,
- brak możliwości kształcenia się na uczelniach wyższych ze względów finansowych,
- nieznaledzenie pracy w swoim zawodzie.

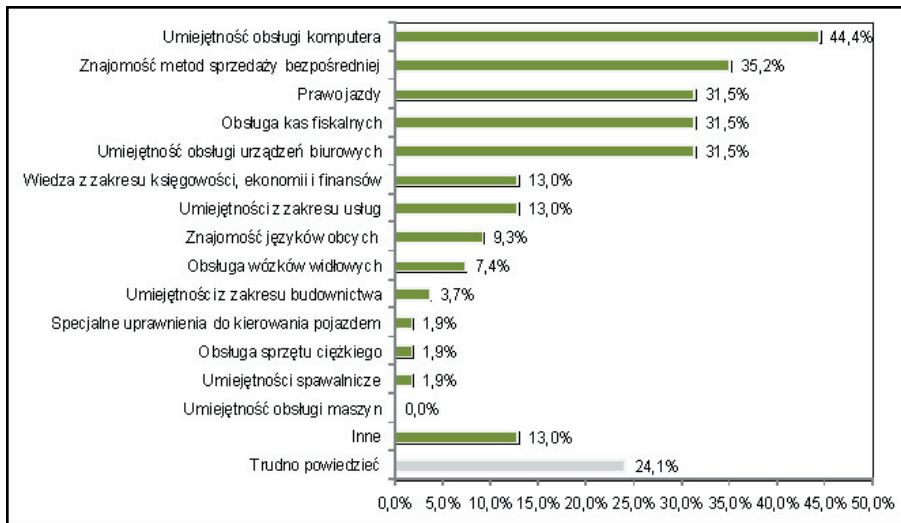
3. RYNEK PRACY

Zespół Szkół Ekonomicznych systematycznie współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrowie Wielkopolskim w zakresie zapotrzebowania na zawody i specjalności na lokalnym rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy przeprowadza szereg analiz związanych z regionalnym rynkiem pracy. Z przeprowadzonych badań wynika, że do najbardziej poszukiwanych zawodów w ostatnim czasie można zaliczyć:

- sprzedawcę (zdecydowanie najwyższa liczba wskazań),
- przedstawiciela handlowego,
- pracownika obsługi klienta,
- pracownika handlowego,
- pracownika sektora bankowości i ubezpieczeń (doradcę),
- kasjera-dysponenta.

Badania wykazały, że najbardziej pożądanymi kompetencjami i umiejętnościami są te związane z obsługą komputera, znajomością metod sprzedaży bezpośredniej, obsługą kas fiskalnych czy umiejętnościami obsługi urzędzeń biurowych. Na kolejnych miejscach (wskazywane rzadziej niż w co piątym przypadku) znalazły się m.in.: wiedza z zakresu księgowości, ekonomii i finansów, umiejętności z zakresu usług, znajomość języków obcych.

Podstawowe kompetencje poszukiwane na lokalnym rynku pracy

Poza kompetencjami podstawowymi, niezbędnymi do podjęcia zatrudnienia w danym przedsiębiorstwie, ankietowani wskazywali także pozostałe czynniki, mające wpływ na zatrudnienie potencjalnego kandydata. Pełne dane w tym zakresie przedstawia tabela nr 15. Najwyżej spośród zaprezentowanych wskazań oceniono komunikatywność (66,7%), motywację do pracy (53,7%) oraz wysoki poziom kultury osobistej 53,7%. Na kolejnych miejscach znalazły się: dyspozycyjność, znajomość branży, umiejętność dobrej organizacji pracy, odpowiedzialność i profesjonalizm, odporność na stres, zdolność szybkiego uczenia się, kreatywność, zdolności manualne. Najniższą liczbę wskazań otrzymała umiejętność myślenia analitycznego oraz syntetycznego (22,2%).

Z prowadzonych przez szkołę analiz wynika, że na 134 absolwentów na rynku lokalnym zgodnie z kwalifikacjami znalazło zatrudnienie 56 osób, niezgodnie z kwalifikacjami 2 osoby, natomiast 56 osób kontynuuje naukę na wyższych uczelniach. Część respondentów zadeklarowała, że jednocześnie pracuje i kontynuuje naukę w formie zaocznej.

Dokonana analiza SWOT wśród nauczycieli w obszarze WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z LOKALNYM I REGIONALNYM RYNKIEM PRACY

Analiza SWOT
Współpraca szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy
Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy i ich uwzględnianie w pracy z uczniem

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta edukacyjna, - analizowanie przez szkołę potrzeb rynku pracy, - współpraca szkoły z różnorodnymi podmiotami gospodarczymi na rynku pracy, - współpraca szkoły z Powiatowym Urzędem Pracy i Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej, - znajomość rynku pracy, - doradca zawodowy w szkole, - prowadzenie przez szkołę zajęć pozalekcyjnych, - tworzenie kierunków i specjalności poszukiwanych na rynku pracy, - tradycja i wysoka renoma szkoły w środowisku, - zdobywanie przez uczniów umiejętności i kompetencji praktycznych w ramach odbywanych praktyk zawodowych, - kierowanie na rynek pracy dobrze przygotowanych zawodowo absolwentów, - udział młodzieży w projektach współfinansowanych ze środków unijnych, - wykwalifikowana kadra nauczycieli. 	<ul style="list-style-type: none"> - kształcenie uczniów w zawodach najbardziej poszukiwanych na rynku pracy, - skorelowanie programów nauczania z potrzebami rynku pracy, - tworzenie programów autorskich, - współpraca z pracodawcami w celu ustalenia kierunków kształcenia, - rozwój przedsiębiorczości, - wykorzystanie funduszy unijnych, - szersza współpraca z „Inkubatorem Przedsiębiorczości”, - zmniejszenie rozbieżności pomiędzy kompetencjami absolwentów a wymaganiami stawianymi przez pracodawców, - rozwój bazy dydaktycznej szkoły – modernizacja pracowni, - promocja regionu, - wysokie kompetencje i zaangażowanie nauczycieli, - uczestnictwo nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego, - kreatywność kadry nauczycielskiej, - kształtowanie przedsiębiorczych postaw, - kształcenie kompetencji społecznych, - większy nabór uczniów do szkoły.

SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość uczniów, dotycząca potrzeb lokalnego rynku pracy i małe zaangażowanie uczniów, - słaba współpraca nauczycieli z opiekunami praktyk, - brak znajomości rynku pracy, - mało ofert pracy dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, - brak stałego monitoringu sytuacji na rynku pracy oraz analizy zapotrzebowania na umiejętności i kwalifikacje, - większa liczba absolwentów kierunku technik ekonomista w stosunku do zgłaszanych ofert pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie wśród absolwentów szkoły, - wyjazdy młodzieży za granicę w celu znalezienia pracy, migracje, - mała różnorodność kierunków kształcenia, - rosnąca konkurencja ze strony innych szkół tworzących podobne kierunki kształcenia, - spadek zainteresowania nauką w szkołach zawodowych, - wąski profil kształcenia.

Silnymi stronami szkoły są:

- bogata oferta edukacyjna,
- analizowanie przez szkołę potrzeb rynku pracy,
- współpraca szkoły z różnorodnymi podmiotami gospodarczymi na rynku pracy,
- współpraca szkoły z Powiatowym Urzędem Pracy i Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej,
- znajomość rynku pracy,
- doradca zawodowy w szkole,
- zajęcia pozalekcyjne,
- tworzenie kierunków i specjalności poszukiwanych na rynku pracy,
- tradycja i wysoka renoma szkoły w środowisku,
- zdobywanie przez uczniów umiejętności i kompetencji praktycznych w ramach odbywanych praktyk zawodowych,
- kierowanie na rynek pracy dobrze przygotowanych zawodowo absolwentów,
- udział młodzieży w projektach współfinansowanych ze środków unijnych,
- wykwalifikowana kadra nauczycieli.

Szanse rozwoju, które wynikają z silnych stron szkoły:

- kształcenie uczniów w zawodach najbardziej poszukiwanych na rynku pracy,
- skorelowanie programów nauczania z potrzebami rynku pracy,
- tworzenie programów autorskich,
- współpraca z pracodawcami w celu ustalenia kierunków kształcenia,
- rozwój przedsiębiorczości,
- wykorzystanie funduszy unijnych,
- szersza współpraca z „Inkubatorem Przedsiębiorczości”,

- zmniejszenie rozbieżności pomiędzy kompetencjami absolwentów a wymaganiami stawianymi przez pracodawców,
- rozwój bazy dydaktycznej szkoły – modernizacja pracowni,
- promocja regionu,
- wysokie kompetencje i zaangażowanie nauczycieli,
- uczestnictwo nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego,
- kreatywność kadry nauczycielskiej,
- kształtowanie przedsiębiorczych postaw,
- kształcenie kompetencji społecznych,
- większy nabór uczniów do szkoły.

W ocenie respondentów słabymi stronami szkoły w obszarze współpracy z lokalnym rynkiem pracy są:

- niska świadomość uczniów, dotycząca potrzeb lokalnego rynku pracy i ich małe zaangażowanie,
- słaba współpraca nauczycieli z opiekunami praktyk,
- brak znajomości rynku pracy,
- mało ofert pracy dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych,
- brak stałego monitoringu sytuacji na rynku pracy oraz analizy zapotrzebowania na umiejętności i kwalifikacje,
- większa ilość absolwentów technika ekonomisty w stosunku do zgłoszonych ofert pracy,
- mało ofert pracy dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Zagrożeniami dla szkoły, będącymi efektem jej słabych stron w obszarze współpracy z lokalnym rynkiem pracy są:

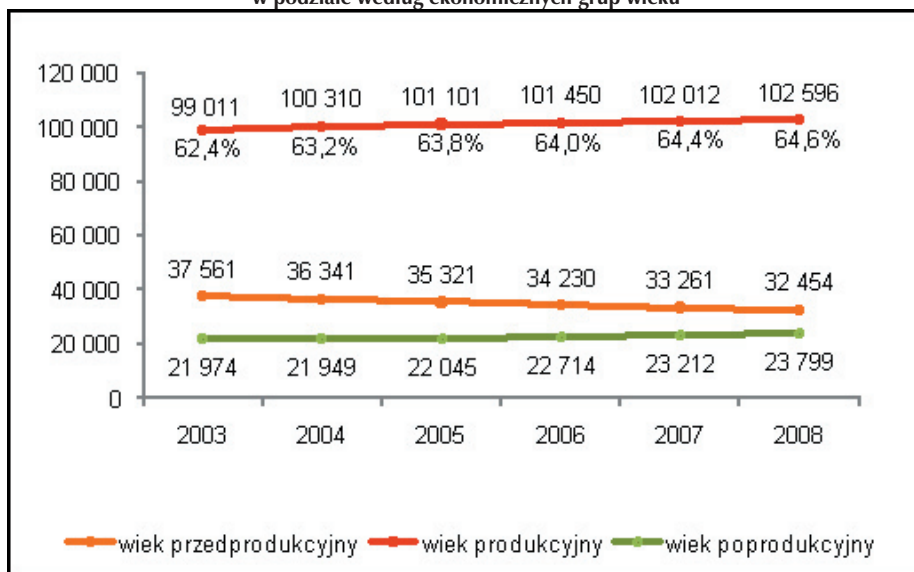
- bezrobocie wśród absolwentów szkoły,
- wyjazdy młodzieży za granicę w celu znalezienia pracy, migracje,
- mała różnorodność kierunków kształcenia,
- rosnąca konkurencja ze strony innych szkół tworzących podobne kierunki kształcenia,
- spadek zainteresowania nauką w szkołach zawodowych,
- wąski profil kształcenia.

4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

4.1 Prognozy demograficzne

Powiat ostrowski charakteryzuje się od kilku lat rosnącym dodatnim wskaźnikiem przyrostu naturalnego. Jednocześnie obserwuje się jednak zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców, świadczące o starzeniu się społeczności powiatu. Liczba dzieci i młodzieży (do 17. roku życia) zdecydowanie maleje (w latach 2001–2008 nastąpił spadek o 7507 osób, co stanowi 18,8%), wzrasta natomiast udział w ogólnej liczbie ludności osób w wieku poprodukcyjnym (w latach 2001–2008 przyrost wyniósł 2023 osoby, tj. 9,3%) oraz produkcyjnym. Dynamikę zmian w liczbie ludności w podziale według ekonomicznych grup wieku przedstawiono na rysunku nr 1. Dodatkowo umieszczono na wykresie informację o procentowym udziale w ogólnej liczbie ludności powiatu mieszkańców w wieku produkcyjnym jako grupy stanowiącej realne zasoby lokalnego rynku pracy.

Dynamika zmian w liczbie ludności powiatu ostrowskiego
w podziale według ekonomicznych grup wieku

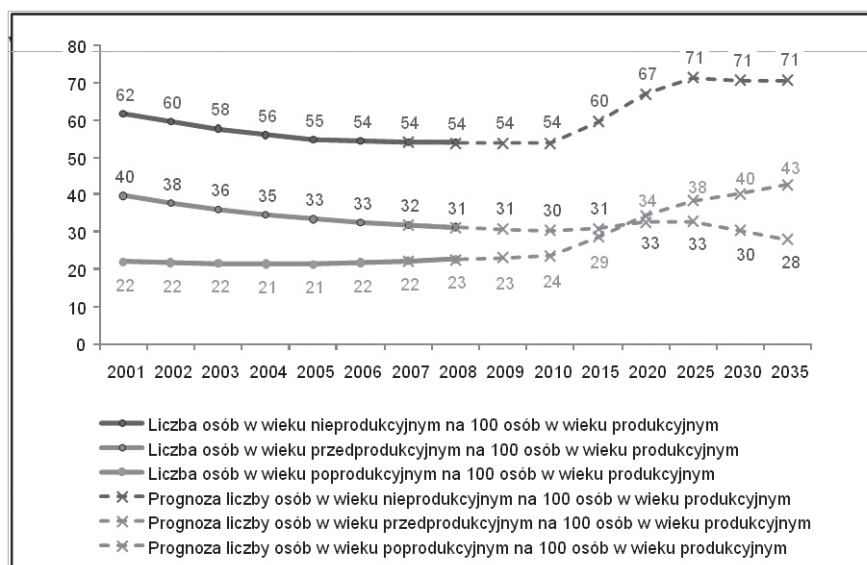
W powiecie ostrowskim występuje zjawisko starzenia się społeczności lokalnej. Jest ono odzwierciedleniem trendu ogólnowojewódzkiego oraz ogólnokrajowego. W kontekście analizy sytuacji na rynku pracy stanowi sygnał negatywny, gdyż w perspektywie czasowej prowadzi do zwiększenia udziału na rynku grupy osób w wieku

poprodukcyjnym przy jednoczesnym ograniczeniu napływu nowych zasobów zasilaających rynek pracy.

Z uwagi na zgodność trendów przy opracowywaniu prognozy dotyczącej dalszego kierunku zmian w strukturze demograficznej mieszkańców powiatu posłużono się statystyką wojewódzką.

Według stanu z końca 2008 roku w województwie wielkopolskim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Prognoza czasowa opracowana przez Główny Urząd Statystyczny dla województwa wielkopolskiego przewiduje, iż rok 2010 stanowić będzie ostatni rok utrzymywania się stanu braku wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego. Po roku 2010 przewidywany jest wzrost wartości tego wskaźnika o ponad 30%, aż do roku 2035. W omawianym okresie czasu (2010–2035) liczba osób w wieku poprodukcyjnym, przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym, ulegnie zwiększeniu o niemal 80%. Dokładne wartości realnych oraz prognozowanych wartości wskaźników obciążenia demograficznego w województwie wielkopolskim przedstawiono na rysunku.

4.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy

Współpraca szkoły z zakładami pracy związana jest z realizacją szkolenia praktycznego uczniów. Młodzież naszej szkoły odbywa praktyki zawodowe w różnych podmiotach gospodarczych, rozmieszczonych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego. W nielicznych przypadkach są to podmioty gospodarcze poza miastem – w miejscu zamieszkania ucznia. Szkoła od lat współpracuje z Urzędem Skarbowym w Ostrowie Wlkp., większością banków (BGŻ, ING Bank Śląski, WBK, PKO SA i innymi), insty-

tucjami ubezpieczeniowymi (KRUS, PZU Życie, PZU SA i innymi), urzędami gminy, PSS „Społem” oraz innymi podmiotami gospodarczymi. Liczba tych zakładów pracy waha się od 20 do 30, w zależności od liczby uczniów odbywających praktyki zawodowe. Młodzież ze szkoły zawodowej uczęszcza na zajęcia praktyczne, klasa pierwsza jeden dzień w tygodniu, a klasa druga dwa dni w tygodniu. Zajęcia praktyczne odbywają się w jednostkach handlowych. W ramach zajęć praktycznych szkoła od wielu lat współpracuje z PSS „Społem”, a także innymi jednostkami handlowymi na terenie Ostrowa Wielkopolskiego. Jednostek handlowych, z którymi szkoła utrzymuje stałą współpracę, jest około 15.

4.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy

Szkola podejmuje różne działania w celu przygotowania młodzieży do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy. Przygotowaniu takiemu służą między innymi praktyki zawodowe. Uczniowie mają możliwość zapoznania się z różnymi firmami funkcjonującymi w naszym mieście oraz okolicy, a także ich pozycją na rynku pracy. Szkoła od wielu lat współpracuje z różnymi firmami i instytucjami na terenie miasta. Często organizujemy dla młodzieży wykłady i prelekcje prowadzone przez lokalnych pracodawców na terenie szkoły. Gościmy przedstawicieli banków, Urzędu Skarbowego w Ostrowie, Powiatowego Urzędu Pracy oraz przedstawicieli innych podmiotów gospodarczych. Nauczyciele naszej szkoły organizują również wycieczki przedmiotowe do różnych firm i instytucji po to, by przybliżyć młodzieży tematykę objętą programem nauczania oraz realia rynku pracy.

W ZSE 3 nauczycieli posiada kwalifikacje doradcy zawodowego. Służą oni pomocą absolwentom technikum i szkoły zawodowej.

Szkola, przygotowując ofertę edukacyjną, każdego roku uwzględnia listę rankingową zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy i dostosowuje ofertę szkoły do warunków tego rynku.

5. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Z przeprowadzonej diagnozy implementacji kompetencji kluczowych w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy wynika, że szkoła ma dużo silnych stron swojej działalności, umożliwiających szanse dalszego rozwoju placówki. Jednocześnie respondenci przeprowadzonej analizy zauważają słabe strony działalności szkoły oraz zagrożenia z nimi związane. Zniesienie

słabych stron działalności szkoły dostrzega się w uczestnictwie w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”. Realizacja projektu pozwoli zniwelować zagrożenia wynikające z posiadania przez szkołę słabych stron.

Zakładamy, że udział w projekcie rozwinię kompetencje kluczowe uczniów naszej szkoły.

Nauczyciele, którzy opracują i wdrożą autorskie programy nauczania:

1. podstawy przedsiębiorczości – mgr Krzysztof Cegła,
2. matematyka – mgr Honorata Zwierz,
3. technologia informacyjna – mgr Dorota Łagosz,
4. język angielski – mgr Magdalena Bogacka.

Projektem objęci zostaną uczniowie klas I w zawodach: technik ekonomista i technik logistyk.

Nauczyciele opracowując programy nauczania, powinni uwzględnić wyniki przeprowadzonej diagnozy w poszczególnych obszarach kompetencji, zawarte w rozdziale 2.

Ponadto powinni również:

w zakresie technologii informacyjnej:

- uczyć posługiwania się Internetem dla potrzeb rozwiązywania problemów życiowych,
- uczyć posługiwania się nowoczesną technologią w wykonywanym w przyszłości zawodzie,
- uczyć krytycznego oceniania prawdziwości i rzetelności dostępnych w Internecie informacji,
- uczyć świadomego oceniania możliwości i potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem oraz komunikacją za pośrednictwem mediów elektronicznych,
- uczyć przestrzegania prawnych i etycznych norm, dotyczących rozpowszechniania programów komputerowych, bezpieczeństwa i ochrony danych,

w zakresie przedsiębiorczości:

- doskonalić nabywanie umiejętności założenia i prowadzenia własnej firmy,
- przygotować młodzież do samozatrudnienia,
- wskazywać różnorodne formy zatrudniania,
- rozwijać zainteresowania zawodowe,
- uczyć kreatywności, mobilności na rynku pracy,

w zakresie matematyki:

- doskonalić rozwiązywanie zadań praktycznych dostosowanych do nauczanego zawodu,
- rozwijać myślenie abstrakcyjne, myślenie logiczne i przestrzenne,
- wykorzystywać na zajęciach korelację międzyprzedmiotową,
- uczyć prezentacji i interpretacji uzyskanych wyników,

w zakresie języków obcych:

- wzbogacać słownictwo w zakresie nauczanego zawodu,
- przygotowywać dokumentację związaną z rozwojem zawodowym w języku obcym,
- wykorzystywać na zajęciach metodę dramy, metodę stacji,
- doskonalić łatwość nawiązywania kontaktów interpersonalnych w języku obcym,
- poszerzać wiedzę z zakresu kultury narodowej w aspekcie kultury europejskiej,
- wykorzystywać informacje zawarte na stronach anglojęzycznych w Internecie.